

О.І. Бігдан, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Україна*)

Л.М. Совгир, викладач (*ІІІТ Конотопського інституту, Україна*)

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ АУДИТ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Реформування системи управління державними фінансами в Україні торкається усіх її складових, зокрема, державного фінансового контролю. В сучасних умовах нестачі фінансових ресурсів країни, про що свідчить величезний обсяг дефіциту державного бюджету (у 2018 році - 59,4 млрд. грн.) та зовнішнього державного боргу (на 01.04.2019р. - 1,35 трлн. грн.) модернізація діючої системи державного фінансового контролю є пріоритетним завданням уряду країни. Серед важливих кроків в цьому напрямку слід визначити розробку та прийняття низки нормативно-правових актів - Концепції реалізації державної політики у сфері реформування системи державного фінансового контролю до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 р. № 310-р., проект закону України від 17.09.2018 р. № 9086 «Про основні засади діяльності органів державного фінансового контролю», внесення змін та доповнень у діючі нормативно-правові акти щодо регулювання бюджетних відносин, основних засад здійснення державного фінансового контролю в Україні, діяльності Рахункової палати України, Державної аудиторської служби України тощо. Відповідно до зазначеної Концепції реформування системи державного фінансового контролю передбачає модернізацію та розвиток державного фінансового аудиту, його видів і форм.

Державний фінансовий аудит згідно зі статтею 363 Господарського кодексу України є різновидом державного фінансового контролю і полягає у здійсненні перевірки та аналізу фактичного стану справ щодо законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю. Повноваження на здійснення державного фінансового аудиту надані Рахунковій палаті України на рівні парламентського контролю та Державній аудиторській службі України на рівні урядового контролю. Державний фінансовий аудит спрямований на оцінку законності, ефективності, економності та результативності управління ресурсами та їх використання, правильності ведення бухгалтерського обліку, достовірності фінансової та бюджетної

звітності, стану внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту, оцінку надійності, безпеки, результативності та ефективності автоматизованих інформаційних систем, обробки інформації. Видами державного фінансового аудиту є: аудит державних (регіональних) цільових програм; аудит фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування; аудит діяльності суб'єктів господарювання; аудит інвестиційних проектів; аудит коштів і грантів міжнародних фінансових організацій, країн та їх об'єднань; аудит місцевих бюджетів; аудит планування та виконання бюджетних програм; аудит інформаційних технологій.

Формами державного фінансового аудиту є аудит відповідності, аудит ефективності, фінансовий аудит. Аудит відповідності передбачає оцінку стану дотримання законодавства, планів, процедур, контрактів у процесі управління та використання ресурсів. Аудит ефективності спрямований на оцінку економності, ефективності, результативності процесу управління та використання ресурсів, окремих його елементів, стану внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту. В процесі фінансового аудиту здійснюється оцінка правильності ведення бухгалтерського обліку, достовірності фінансової та бюджетної звітності. Нажаль, контролюючими органами переважно здійснюється процес виявлення порушень та значно менше уваги приділяється оцінці ефективності використання коштів. Втім, аудит ефективності дозволяє комплексно аналізувати причин неефективного використання державних коштів на основі рекомендацій щодо вдосконалення бюджетного процесу, чинного законодавства та всієї економічної політики держави.

З метою удосконалення державного фінансового аудиту необхідно затвердження єдиної концепції розвитку державного фінансового аудиту в Україні, розробка Закону про державний фінансовий аудит, побудова та схвалення моделі його проведення на місцевому рівні, розробка й стандартизація його форм і методів; прийняття стандартів здійснення державного фінансового аудиту для створення дієвого механізму протидії правопорушенням і зловживанням у сфері використання бюджетних коштів, державного і комунального майна; дотримання міжнародних принципів фінансового контролю на державному та регіональному рівнях, адаптації системи державного фінансового аудиту до європейських вимог; впровадження розробка єдиної системи оцінювання результативності виконання бюджетних програм; ширше впровадження ризикоорієнтованого підходу до проведення аудиту бюджетної ефективності, удосконалення кадрового забезпечення системи державного аудиту.